

jules & jim

SLOVNÍČEK POJMŮ

SLOVNÍČEK POJMŮ

POJEM	DEFINICE	ZDROJ DEFINICE	DALŠÍ ODKAZY K TÉMATU
Adware	Typ malwaru (viz malware), zástupný termín pro všechny druhy reklamy – bannery, pop-up (vyskakovací) okna či různé ikony, které uživateli svou činností znepříjemňují práci s internetem.	Správa sítě	Adware v akci
Agenda setting (nastavování témat/agendy)	Zkoumání vlivu masových médií na publikum nebo proces prosazování určitých témat do veřejného prostoru a zároveň vytlačování jiných témat.	Wikipedie	
AI, Artificial Intelligence = umělá inteligence	Umělá inteligence je zastřešující označení pro schopnost strojů napodobovat lidské schopnosti jako je uvažování, učení se, plánování nebo kreativita. Jde o částečně zavádějící pojem, protože umělá inteligence nemá svojí vlastní nezávislou inteligenci, ale díky strojovému učení (viz machine learning) a hloubkovému učení (viz deep learning) dokáže zlepšovat svoji činnost a vykonávat stále nové činnosti. Technologie se tedy dokáže sama učit z dat, která jí poskytneme.	Evropský parlament	
Algoritmus	Obecně je algoritmus „návod“ – sled jednotlivých kroků, které vedou k optimálnímu řešení stanoveného cíle. Algoritmy v prostředí soc. sítích (TikTok, Instagram, FB, YT ad.) nebo internetu obecně vyhodnocují dosavadní uživatelské chování konkrétního člověka a na základě toho určují, jaké příspěvky, webové stránky, reklamy, informace atd. se danému uživateli zobrazí.	Infoz.cz	KOVY - video o algoritmech
Ana blogy / pro-ana blogy	Online komunita (často ve formě blogu, nebo účtu či skupiny na soc. sítích), kterou spojuje téma mentální anorexie či jiných forem poruch příjmu potravy – tyto pojmy jsou zde označením životního stylu, nikoliv psychosomatické nemoci. V takových komunitách se lidé vzájemně podporují, naneštěstí se často podporují v setrvání u rizikového chování (např. se vzájemně motivují k nízkému příjmu potravy, nadměrnému cvičení atp.). ! O existenci ana blogů není dobré informovat děti, pokud o nějaké takové komunitě samy nezačnou mluvit.	E-Bezpečí	

Antivir / antivirový program	Označuje program, který slouží k ochraně počítače před nákazou počítačovými viry.	IT SLOVNÍK.cz
API	Sbírka procedur, funkcí či protokolů nějaké knihovny (anebo aplikace), které může programátor využívat.	Wikipedie
Asynchronicita (online prostředí)	Nesoučasnost v online komunikaci – uživatelé mají možnost odložit a promyslet si svou odpověď, neboť nemusí reagovat pohotově jako při komunikaci v reálném světě.	E-Bezpečí
Ban/Banování/ Blok	Ban je zablokování přístupu na účet nebo internetové fórum nebo server. Udělován je typicky osobou spravující server/fórum atd. např. za porušování pravidel nebo jiné nevhodné chování proti komunitě (většinou jsou bany udělovány ve hrách nebo diskuzních skupinách např. na discordu – viz discord).	IT SLOVNÍK.cz
Banner (reklamní)	Reklamní plocha na webových stránkách (často po stranách), může být ve formě obrázku či animace – po kliknutí na banner se zobrazí promovaná stránka obvykle s obchodní nabídkou (např. eshop).	IT SLOVNÍK.cz
Big Data (velká data)	Big data je označení pro data o pohybu a chování uživatelů, která jsou získávána v nebývale velkém rozsahu, rychlosti a rozmanitosti. Na jejich analýzu už nestačí tradiční techniky, ale je nutný speciální software či kód. Analýza těchto dat slouží např. k lepšímu zacílení reklamy nebo designování aplikací.	OCI
Bitcoin (BTC)	Kryptoměna (viz kryptoměna) neboli elektronická hotovost. Jedná se o digitální měnu nespádající pod žádnou centrální banku nebo jednotlivého správce. Bitcoinu mohou být předávány mezi uživateli bez potřeby zprostředkovatele.	CzechWealth
Blogger	Ten, kdo přidává příspěvky na svůj blog. Příspěvky jsou většinou zaměřené na život či myšlenky autora, nebo na nějaké konkrétní téma, např. nějakou volnočasovou aktivitu (cestování, fotografování, tvoření, sport atp.), zvíře apod.	Idealab

Body Shaming	Forma ponižování, kritiky nebo urážení jednotlivce kvůli jeho tělesnému vzhledu, často se objevuje na sociálních sítích např. formou urážlivých komentářů.	E-Bezpečí	
Bumble	Online seznamka, ve které ženy musí napsat muži jako první, aby se s ním spojily a mohli se dál kontaktovat.	Wikipedie	
Cancel culture	Určitý nástroj sociální spravedlnosti, kdy veřejně známá osoba řekne/udělá něco kontroverzního nebo ofenzivního, a na to veřejnost reaguje tím, že žádá, aby daná osoba byla „canceled“ (zrušena) – neboli, aby ukončila svoji veřejnou kariéru (často v online prostředí).	VOX	
Catfish	Někdo, kdo se na soc. sítích vydává za někoho jiného, za účelem podvodu či nalákání.	Camridge Dictionary	
Clickbait	Druh textu, většinou titulek, nadpis atp., který má v prvé řadě za cíl nalákat uživatele na kliknutí na určitý odkaz, rozkliknutí článku či k přehrání videa atp. Reálný obsah příspěvku, na který clickbait láká, je ale často úplně jiný (většinou ne tolik zajímavý, šokující, ohromující, skandální...)	IT SLOVNÍK.cz	KOVY - video o clickbaitu
Clout	Moc a vliv nad jinými lidmi či událostmi.	EF	
Cookies	Informace, které se při projíždění internetu ukládají a vytvářejí tak historii všeho, co uživatel daného PC v prohlížeči nebo jeho profilu navštívil.	SPRÁVA SÍTĚ	
Cracker	Označení člověka s výbornými znalostmi v oblasti digitálních technologií, který se nabourává do cizích sítí a systémů za účelem uškodit. Podobný pojem hacker (viz hacker) je obecnější a označuje i lidi, kteří systémy naopak zabezpečují.	IT SLOVNÍK.cz	
Cyber bystanders (kyber pozorovatelé)	Lidé, kteří jsou pouhými svědky kyberšikany nebo jiného toxického chování a tomuto chování přihlíží bez jakékoliv reakce.	Frontiers	
Cybercrime (počítačová kriminalita)	Trestné činy zaměřené proti počítačům nebo trestné činy páchané pomocí počítače.	Wikipedie	

Dark web	<p>Skrytá část internetu a část deep webu (viz deep web), která je přístupná pouze ze speciálního webového prohlížeče, je používána pro skrytou a anonymní internetovou aktivitu, legální či ilegální.</p> <p>! Pokud žáci netematizují dark web sami od sebe, nepřinášíme ho do diskuze, abychom nebyli zbytečně návodní.</p>	Kaspersky	Video o dark webu
Datamining (dolování či vytěžování dat)	Proces získávání užitečných informací z velkého množství dat nebo datových skladů.	itnetwork.cz	
Deep fake	Technologie umělé inteligence (viz AI), která pomáhá vytvářet falešná videa a fotky, jež mají tvořit dojem pravosti a od reality jsou odlišná často jen drobnými na první pohled neviditelnými detaily.	IT SLOVNÍK.cz	Video o deepfaku vč. jeho ukázek
Deep learning (hluboké učení)	Disciplína spadající pod strojové učení, zabývá se vývojem a aplikací algoritmů (viz algoritmus) pro učení umělých neuronových sítí a tím zlepšování umělé inteligence.	Wikipedie	
Deep web	Dokumenty, soubory a webové stránky, jejichž obsah je dostupný pouze po přihlášení či jiném druhu autorizace nebo nejsou indexované žádným vyhledávačem. K datům z deep webu mají přístup jen konkrétní uživatelé, jejichž přístup k datům je oprávněný (např. majitelé kamery k jejím záznamům, uživatelé soc. sítí ke svému účtu a komunikaci na něm po zadání hesla atp.).	Wikipedie	
Dezinformace	Nepravdivé nebo zavádějící informace (v médiích, na internetu), které jsou šířeny se záměrem klamat jejich příjemce.	IT SLOVNÍK.cz	
Dickpic	Fotografie penisu zaslaná online formou, velmi často bez vyžádání či souhlasu – v takovém případě lze dickpic považovat za druh sexuálního násilí.	Wikipedie	
Digital immigrant	Označení pro lidi, kteří se nenarodili do digitální doby a pracovat s digitálními technologiemi (internet, počítač, dotykový telefon, tablet atp.) se museli naučit až v době dospělosti.	BISE	

Digital native (digitální domorodec)	Označení pro lidi, kteří se narodili do „doby internetové“ a digitální technologie používají od brzkého věku. Využívání digitálních technologií je pro ně přirozenou součástí každodenního života.	BISE
Digitální (ICT) gramotnost	Digitální gramotnost je soubor jednotlivých digitálních kompetencí (viz digitální kompetence), které jedinec potřebuje k bezpečnému, sebejistému, kritickému a tvořivému využívání digitálních technologií při práci, při učení, ve volném čase i při svém zapojení do společenského života.	NPI
Digitální identita	Souhrn informací o naší osobě v internetovém prostředí. Může či nemusí být odlišná od identity ve fyzickém světě.	Wikisofia
Digitální kompetence	Patří do nich např. online komunikace a spolupráce, schopnost řešení problémů, bezpečnost na internetu, informační a datová gramotnost, tvorba digitálního obsahu ad.	MUNI ARTS
Digitální občanství	Schopnost pozitivního, kritického a kompetentního zapojení do digitálního prostředí, poskytnutí digitálních dovedností i kompetencí demokratické kultury občanům.	NPI
Digitální propast	Propast mezi těmi, kteří disponují přístupem k technologiím, a těmi, kteří tento přístup nemají. Jedná se o ekonomickou a sociální nerovnost mezi skupinami v populaci, která úzce souvisí s přístupem, užitím a znalostí informačních a komunikačních technologií.	Wikipedie
Digitální sebepoškození (digital self-harm)	Anonymní sdílení nebo posílání zraňujících informací, příspěvků, fotek či videí atp. o sobě samém.	Flowee
Digitální stopa	Záznamy o činnosti uživatelů ve virtuálním prostředí. Uživatel ji může vytvářet aktivní činnostmi (sdílení příspěvků, komentování atp.) nebo spíše pasivní (prohlížení webových stránek, sociálních sítí, placení kartou, používání GPS atp.) nebo mu ji může vytvářet někdo jiný (např. sdílení fotky s označením atp.).	Internetem bezpečně

Digitální stres	Pocit stresu z digitálního světa, např. zahlcení informacemi, pocit že musím být neustále online a k dispozici, strach, že něco propásnu. Může souviset s pocitem „FOMO“ (viz FOMO).	E-Bezpečí
Discord	Komunikační platforma pro online komunity a specifické zájmy (např. hraní nějaké konkrétní hry, společný volnočasový zájem atp.).	Wikipedie
DIY (do it yourself, udělej si sám)	Insiprace pro činnosti, díky kterým něco můžeme samostatně tvořit, vyrábět, iniciovat, např. podle videí na youtube.	Cambridge Dictionary
Doména	Internetová doména je v informatice označení jednoznačného jména (identifikátoru) počítače nebo počítačové sítě, které jsou připojené do internetu. (např. cs.wikipedia.org)	Wikipedie
Doxing	Shromažďování osobních údajů jiných uživatelů za účelem jejich zveřejnění nebo zneužití pro nekalé účely, cílem je většinou vydírání.	Digital Security Guide
Dvoufázové ověřování	Proces, který zahrnuje dva způsoby, jak ověřit totožnost uživatele při přihlašování k síti či různým službám na internetu, slouží k šifrování osobních dat – typickým příkladem je přístup k emailové schránce, který se musí kromě hesla potvrdit i kódem, který přijde uživateli do SMS.	IT SLOVNÍK.cz
E-Bezpečí	Celorepublikový certifikovaný projekt zaměřený na prevenci, vzdělávání, výzkum, intervenci a osvětu spojenou s rizikovým chováním na internetu.	E-Bezpečí
Face ID	Systém rozpoznání obličeje k otevření telefonu nebo k ověření platby osobně i na internetu, navržený společností Apple Inc.	IT Slovník.cz
Fact-checking (ověřování faktů)	Prověření faktického tvrzení s cílem určit jeho pravdivost a správnost.	Wikipedie
Fake news (falešné zprávy)	Webové články a příspěvky na sociálních sítích, které se tváří jako zpravodajství, ale šíří výmysly nebo polopravdy.	02 chytrá škola

Family link	Google Family Link je služba rodičovské kontroly, která umožňuje rodičům upravovat parametry pro zařízení jejich dětí. Aplikace umožňuje rodičům omezovat obsah, některé webové stránky, schvalovat nebo zamítnout stahování aplikací, nastavit časové limity pro jednotlivé aplikace atp.	Wikipedie	
Flaming	Termín označující nepřátelské chování uživatelů na internetu, které obvykle doprovází urážky, nadávky, vyhrožování apod.	E-Bezpečí	
FOMO = fear of missing out (strach, že nám něco unikne)	FOMO je druh úzkosti způsobený pocitem, že člověku utíkají informace nebo zajímavé příležitosti, které mohou mezitím využít druzí. Je to silná potřeba a nutkání mít stále přehled o všem, co se děje na internetu. Pokud ho nesleduji, nabývám pocit, že mi něco uniká.	Wikipedie	E-Bezpečí
FPS = first person shooter	„Střílečka“ (digitální hra) z pohledu první osoby.	Wikipedie	Video s příklady FPS her
fps = frames per second (počet snímků za vteřinu)	Jednotka v níž se udává snímková frekvence.	IT SLOVNÍK.cz	
Gaming	Anglicky hraní digitálních her (na počítači, herních konzolách, mobilu, nebo tabletu atp.).	TechTarget	
Gaming disorder	Vzorec závislostního chování spojený s hraním digitálních her, který je charakteristický ztrátou kontroly nad hraním, zvyšováním priority nad ostatními povinnostmi a běžnými aktivitami ve fyzickém světě a pokračování v hraní i přes negativní dopady na osobní, sociální či pracovní život.	World Health Organization	

Ghosting	Způsob náhlého ukončení komunikace/vztahu s někým tím, že s nimi přestaneme komunikovat / odpovídat bez odůvodnění.	Cambridge Dictionary
Goldilockova hypotéza	Hypotéza vysvětlující, že vliv digitálních technologií nemá buď pouze negativní nebo pozitivní důsledky, které se s časem stráveným s obrazovkou exponenciálně pouze zvyšují. Do určité doby času pravidelně tráveného s obrazovkou lze zaznamenávat zvyšující se přínosy pro člověka a při překročení nějakého časového denního limitu se začnou projevovat negativní důsledky, které s prodlužujícím se časem s obrazovkou mohou sílit.	Digitalwellbeing
Google efekt	Označuje tendenci rychle zapomínat informace, které lze vyhledat prostřednictvím internetu.	E-Bezpečí
Hacker	Hacker je člověk s dobrými znalostmi operačních systémů. Využívá svých znalostí ke zdokonalení systému a hledá chyby za účelem jejich opravy, nebo naopak k neoprávněnému přístupu do cizích počítačů a sítí a kradení dat.	Wikipedie
Hate crime (zločin z nenávisti)	Označuje protiprávní činy proti lidem, majetku nebo organizaci na základě toho, že je jim přiřčena kolektivní identita a jsou kvůli této identitě nenávistně napadeni. Většinou jde o etnické, náboženské, rasové či jiné menšiny obyvatel a omezování jejich práv či svobod.	Ministerstvo vnitra
Hate speech	Komentáře nenávistného projevu (často online, nadávky, šíření nenávisti apod.)	United Nations
Hate/hejtování	Hate v angličtině znamená nenávidět a používá se pro různé nenávistné, agresivní projevy jako jsou nadávky, urážky nebo projevy xenofobie.	Infoz.cz
Hoax	Hoax je záměrně vytvořený podvod, vydávající se za pravdu. V širším významu může znamenat i falešnou zprávu, mystifikaci, poplašnou zprávu (v některých případech původně zamýšlenou jako žert).	Manipulátoři

http / https	Typy internetových protokolů pro komunikaci mezi servery. Dříve se používal protokol http, ale dnes už většina webů přešla na zabezpečenější variantu https. Označení webu touto značkou může být jedním ze znaků, že je web důvěryhodný a je bezpečné ho otevřít.	Rascasone
Challenges	Online výzvy, které mohou být dle zaměření prospěšné (př. Ice Bucket challenge) či nebezpečné (př. Choke challenge, Plank challenge atp.) ! Pokud výzvy netematizují sami žáci, nedoporučujeme děti informovat o konkrétních challengech, mohou být návodné a nebezpečné, lepší je s dětmi obecně projít možné přínosy a možná rizika online challengech.	02 chytrá škola
ChatGPT	Pokročilý chatovací robot (chatbot) založený na strojovém učení, díky kterému je schopný generovat komplexní texty (např. celé články) na základě zadaného dotazu nebo požadavku. Umí vytvářet i celé články nebo dopisy. Reaguje na další požadavky v rámci jedné komunikace, umí zohledňovat kontext, který mu zadáme apod.	PCWorld
Chatroulette	Aplikace umožňující videohovory nebo chatování s náhodně vybranými lidmi, kteří aplikaci v danou chvíli používají (podobná jako Omegle – viz Omegle).	Chatroulette, Google Play
Influencer	Člověk, který má vliv na významné množství jiných lidí, nejčastěji prostřednictvím sociálních sítí (youtubeři, instagrameři), čehož se využívá v marketingu pro propagaci produktů nebo služeb. Svým chováním často udává různé trendy apod.	Infoz.cz
Instagram	Sociální síť známá pro přidávání fotografií, videí, instastories (příběhů, které na síti zůstanou po omezenou dobu 24 hodin), reels (krátkých videí) a sledování ostatních lidí.	Instagram, Google Play
IP adresa	Unikátní číslo, které je přiděleno každému zařízení, které komunikuje prostřednictvím internetového protokolu (IP).	Alza
JOMO = joy of missing out	Je opak FOMO (viz FOMO), znamená radost ze života, bez strachu z toho, že nám něco uniká.	Oxford

Kognitivní přetížení	Přetížení z důvodu příliš velkého množství různých vjemů. Může být důsledkem množství informací nacházejících se na internetu a zejména tím, jak nás digitální svět „bombarduje“ zprávami, reklamami a dalším obsahem.	Medium	
Komnata ozvěn (echo chamber)	Uzavírání se do úzce názorově a postojově sjednocených skupin, což může vést ke ztrátě soudnosti, zdravého nadhledu, schopnosti dialogu a kritického myšlení. Shodné názory se opakováním zesilují – vrací se jako ozvěna – zatímco odlišné názory jsou zeslabovány či omezovány. Algoritmy (viz algoritmus) vytvářející uživatelsky nejatraktivnější prostředí tomu často nahrávají a podporují.	Wikipedia	
Konspirační teorie	Specifický druh výkladu nějakého jevu, jehož pravdivost je často fyzikálně nebo jinak nemožná.	Akademie věd	
Kontextová reklama	Kontextová reklama je druh internetové reklamy, která se zobrazuje na stránkách s podobným obsahem, jako je její sdělení. Např. banner/inzerát s pneumatikami na auto, který se objeví u článku o výběru pneumatik atp.	Shoptet	
Kryptoměna	Digitální měna, která neexistuje fyzicky, pouze v elektronické podobě. Platby kryptoměnami jsou rychlé, decentralizované a nevysledovatelné. Kryptoměny se používají pro anonymní finanční transakce, ale dnes lze některými kryptoměnami platit i v běžných internetových i některých fyzických obchodech.	IT SLOVNÍK.cz	
Kyberbaiting	Vyprovokování člověka k přehnané reakci a následné sdělení této reakce online.	E-Bezpečí	
Kyberbezpečnost	Z pohledu digitálních technologií se jedná o ochranu systémů, sítí a programů před digitálními útoky. Bezpečí v kyberprostoru má ale ve skutečnosti širší záběr a je možné ho definovat jako dovednosti/kompetence pro bezpečné zacházení s digitálními technologiemi v zájmu ochrany dat i bezpečí člověka.	E-Bezpečí	
Kybergrooming	Psychická manipulace dítěte dospělým prostřednictvím komunikačních technologií s cílem získat důvěru oběti a zneužít, zpravidla sexuálního.	Internetem bezpečně	E-Bezpečí
Kybernetický útok	Jakékoli úmyslné jednání útočníka v kyberprostoru, které směřuje proti zájmům jiné osoby.	Wikipedie	

Kyberostrakismus	Pojem ostrakismus se používá pro označení vyčlenění jedince z kolektivu a je např. jedním ze stupňů šikany. Kyberostrakismus se projevuje např. ignorováním na sociálních sítích – zpráv, příspěvků či komentářů konkrétního člověka. Nikoli z prostého nezájmu, ale jako symbol mocenské nadvlády – například všichni ve třídě se vzájemně sledují na instagramu, ale jedno z dětí nikdo nesleduje, nebo existuje třídní online skupina, kde jsou všichni žáci ze třídy kromě jednoho atp.	Slideplayer	
Kyberstalking	Pronásledování v online prostředí, kdy dochází ke ztrátě soukromí a pocitu bezpečí pronásledované osoby. Projevy mohou být např. výhrůžky, falešná obviňování, poškozování dat nebo zařízení, krádež identity, monitorování počítače, bombardování zprávami, online sexuální obtěžování atp.).	Správa sítě	Wikipedie
Kyberšikana (cyberbullying)	Agresivní chování, které využívá digitální technologie k ublížení druhému. Kyberšikana je třeba odlišovat od „online obtěžování“, měla by tudíž splňovat kritérium opakovanosti a záměrnosti.	Internetem bezpečně	
Kyberterorismus	Název pro teroristické aktivity, jejichž cílem útoku, použitým prostředkem nebo přenašečem je kyberprostor.	Ministerstvo vnitra	
Lootbox	Digitální „tajemná krabička/balíček“, která se kupuje za účelem zlepšení herní pozice nebo jen pro zlepšení pocitu hráče v rámci digitální hry. Obsahuje náhodný herní obsah, který hráč nezná, dokud jej neotevře. Je to prvek hazardu, který je v mnoha zemích zakázán.	Neprohraje.se	
Malware	Škodlivé aplikace nebo programy, které poškozují počítačová zařízení nebo narušují jejich normální provoz.	Microsoft	
Memes/memy	Obrázky, videa, nápady doplněvané textem, které v souhrnu vyjadřují nějaký složitější myšlenkový koncept, a šíří se po internetu. Často obsahují nějaký vtíp a odráží aktuální témata, trendy, vývoj společnosti.	Wikipedie	Video s příklady memes
Messenger	Aplikace spadající pod Facebook, sloužící pro bezplatné zasílání zpráv, fotografií a videí apod.	Wikipedie	

MeToo movement	Sociální hnutí upozorňující na sexuální a genderově podmíněné násilí. Hnutí odstartovalo v roce 2017 na Twitteru výzvou, ať všechny ženy, které zažily sexuální násilí, sdílí svůj příběh s hashtagem #metoo, čímž se dlouho opomíjené a tabuizované téma dostalo do povědomí široké veřejnosti.	Wikipedie
Mikrotransakce	Označení menších platebních transakcí uskutečněných na internetu, často např. koupení nové zbraně ve hře, vylepšení herní postavy, nebo jen jejího vzhledu.	entertainment.ie
Minecraft	Hra Minecraft je online 3D budovatelská strategie. Hráč se ocitne v náhodně vygenerovaném 3D krychlovém světě, kde může budovat a tvořit, a nebo může hrát na serveru s dalšími lidmi.	Hraji.net
MMORPG = massively multiplayer online role-playing game	Online hra, kterou hraje velký počet lidí, kteří se vtělují do postav, za které hrají. Typickým příkladem je hra World of Warcraft.	Wikipedie
MOOC = massive open online course (masový otevřený online kurz)	Specifický typ online vzdělávacího kurzu, který je k dispozici zdarma a neomezeně pro všechny.	Wikipedie
Nelátkové závislosti	Závislost, kde místo konkrétní látky uživatel nadužívá nějaký proces (např. hraní hazardních her).	SOBERLINK
Netiketa	Souhrn všeobecných pravidel slušného chování uživatelů Internetu.	Albion
Netolismus	Netolismus znamená nadměrné konzumování digitálního obsahu (tzv. virtuální drogy – nelátková závislost), které má negativní dopady na uživatele (psychické, zdravotní, pracovní, sociální) a snižuje kvalitu jeho života. Může se jednat např. o oblasti: hraní digitálních her, sledování sociálních sítí a online komunikace, nutkavé konzumování online obsahu (texty, videa, hudba, recenze), virtuální sexualita (pornografie).	nzip.cz

NFT = Non-Fungible Tokens (nenahraditelné tokeny)	NFT slouží jako prostředek k prokázání vlastnictví digitální či fyzické položky.	Rascasone	
NPC = non-player character	Označení nehratelných postav v počítačových hrách, jejichž chování a jednání neřídí žádný hráč, ale počítač.	IT SLOVNÍK.cz	
Nudes	Označení pro fotografie s intimním či sexuálním obsahem. Posílání svých nudes může být součástí konsenzuálního sextingu (pokud s výměnou intimního materiálu souhlasí oba z páru), ale také mohou být fotografie nevyžádané a nechtěné, a tím součástí kybergroomingu (viz kybergrooming), vydírání, doxingu (viz doxing) nebo jiných forem sexualizovaného násilí.	Heroine	
Omegle	Aplikace umožňující videohovory nebo chatování s náhodně vybranými lidmi, kteří aplikaci v danou chvíli používají (podobná jako Chatroulette – viz Chatroulette).	E-Bezpečí	Video, kde je Omegle používané
OnlyFans	Platforma fungující podobným způsobem jako Patreon (viz Patreon), ale častěji se na ní objevuje sexuálně explicitní obsah a má i takovou pověst, ačkoli technicky je možné Onlyfans i Patreon používat stejným způsobem.	Seznam	Dokument ČT o OnlyFans
Patreon	Platforma spojující výtvarníky, spisovatele, hudebníky a jiné umělce s jejich fanoušky, umožňuje zprostředkovávání finanční podpory danému umělci a jeho komunikaci s fanoušky, často sem tvůrci umísťují obsah, který nikde jinde není k dispozici a fanoušci si musí přístup k obsahu zaplatit.	IT SLOVNÍK.cz	
Phishing	„Útok, který se pokouší ukrást vaše peníze/identitu tak, že vás přiměje odhalit osobní údaje (čísla kreditních karet, bankovní údaje nebo hesla) na webových stránkách, které se vydávají za legitimní, nicméně jsou podvodné. ... Internetoví zločinci obvykle předstírají, že jsou renomované společnosti, přátelé nebo vaši známí – ve falešné zprávě, která obsahuje odkaz na phishingový web.“	Microsoft	NÚKIB
Počítačový virus	Typ malwaru (viz malware), program, který se dokáže šířit bez vědomí uživatele, pro množení se vkládá do jiných spustitelných souborů či dokumentů.	Wikipedie	

POSI = preference for online social interaction	Preference sociální interakce pomocí online komunikace na úkor interakce ve fyzickém světě.	ResearchGate
Prank (vtípek)	Pranky jsou natočené a zveřejněné vtípky/žertíky, jejichž cílem je někoho zaskočit. „Prank“ lze z angličtiny přeložit jako žert, vylomenina nebo rošťárna. Vtip vzniká tím, že někoho nachytáme, „vystřelíme si z něj“. Cílem autorů je vždy pobavit. Mnohé pranky ale přesahují hranici legrace tím, že jsou založeny například na ubližování nebo situaci, která může být pro objekt legrace nepříjemná, neboť autoři neodhadnou hranice legrace.	Wikipedie
Rabbit hole (Králičí nora)	Označení pro situaci, kdy se uživatel při procházení internetu dostává do „začarovaného kruhu/králičí nory,“ kdy je mu pomocí algoritmů na základě jeho preferencí a vyhledávací historie doporučován a zobrazován stále stejný či podobný obsah, uživatel se tím dostává do „pasti“ konkrétního obsahu. Podobné jako Komnata ozvěn nebo Sociální bublina (viz Komnata ozvěn a viz Sociální bublina).	Wikipedie
Ransomware	Typ malwaru (viz malware), program, který uzamkne plochu uživatelského PC a pro odblokování požaduje po uživateli finanční částku, kterou má okamžitě zaplatit.	Správa sítě
Revenge porn (porno pomsta)	Zveřejňování intimních informací se sexuální tematikou (video, fotografie atp.) bez souhlasu, účelem je poškodit osobu, nejčastěji jako pomsta po rozchodu s bývalým partnerem/kou.	FEMINISMUSCZ
Roblox	Online platforma umožňující hráčům designovat vlastní hry (pouze na počítači) a sdílet je s ostatními a hrát je ve více lidech.	Wikipedie
Screen time (čas u obrazovky)	Množství času strávené u obrazovky digitálního zařízení jako chytrý telefon, počítač, televize či herní konzole.	Wikipedie
Sebešikana	Cílené zaměření na sběr negativní zpětné vazby na vlastní osobu a povzbuzování ostatních uživatelů k negativní zpětné vazbě na sebe. Případně veřejné sebehanění skrze vlastní anonymní účet.	Deník.cz

Sexting	Rozesílání sexuálně explicitních fotografií, videí či zpráv (tzv. nudes – viz nudes) v online prostředí. Problémem je nekonsenzuální sexting, tedy sexting bez souhlasu obou stran, pak se stává součástí sexualizované násilí.	Internetem bezpečně	
Sextortion	Vydírání, při kterém jsou využívány intimní materiály (fotografie, videa atp.). ! Pamatujte, pokud byl intimní materiál sdílen se souhlasem (bez nátlaku, vydírání apod.) obou stran (a oba aktéři jsou dospělí, 18+), je potřeba vymezit se vůči chování agresora – odsoudit to, že někdo intimní materiál dál sdílí, ne oběť (jinak se dopouštíme tzv. victim blamingu, kdy neprávem označujeme oběť jako osobu, která za celou situaci může – Victim blaming může vypadat např. takto: „Kdyby mu ty fotky neposlala, neběhaly by teď internetem.“ „Kdyby neměla tak krátkou sukni, nikdo by si jí v tom parku ani nevšiml, za to znásilnění si může sama.“ atd. – Za chování je odpovědný vždy agresor, ne oběť, i kdyby si „koledovala“ sebevíc.	E-Bezpečí Jules a Jim	Reálné příklady sextortion
Sharenting	Sdílení fotek/videí vlastních dětí. Často bez vědomí nebo souhlasu dětí tak rodiče vytváří jejich digitální stopu již od útlého věku.	E-Bezpečí	
Sociální bubliny	Fenomén, jehož principem je uzavírání se do úzce názorově a postojeově sjednocených skupin. Algoritmy vybírají obsah podle dosavadního uživatelského chování, což může vést k tomu, že se člověk stále více utvrzuje o výlučné pravdivosti vlastních názorů, představ a pojetí světa. Homofilie (tendence lidí zapojovat se do vztahů s osobami, které se jim podobají) je do jisté míry přirozená tendence člověka, pokud nepřesáhne určitou míru a neodřízne člověka od „zbytku“ světa. To pak může vést k rigidnímu myšlení, kdy se člověk stále jen utvrzuje o své pravdě a odmítá vzít vůbec do úvahy cokoli, co by ji mohlo problematizovat. Souvisí s fenoménem komnata ozvěn nebo tzv. Rabbit hole (viz Komnata ozvěn a Rabbit hole).	I60	
Sociální inženýrství	Způsob manipulace vybrané osoby nebo skupiny osob za účelem získání informace nebo nenápadného donucení k určitému jednání. Využívá lidské naivity, nebezpečnosti a hlouposti. Smysl sociálního inženýrství spočívá v uvedení oběti do situace, o které se domnívá, že je jiná, než ve skutečnosti je. Jinými slovy: není třeba uživateli prolamovat heslo speciálními programy, když jej útočník může uvést do situace, kdy je sám dobrovolně sdělí.	Wikipedie	

Sociální síť	Internetová služba umožňující svým členům tvořit a sdílet s ostatními osobní obsah, komunikovat s nimi, sdružovat se a vzájemně se bavit.	IT SLOVNÍK.cz
Spam	Spam je jakákoliv forma nevyžádané hromadné digitální komunikace. Jde o nevyžádaná reklamní sdělení ve formě e-mailů, SMS nebo zpráv v komunikačních aplikacích, na sociálních sítích nebo diskuzních fórech, zasílané velkému počtu příjemců nebo publikované na velkém počtu míst na internetu.	Eset
Spotify	Digitální hudební služba, která nabízí přístup ke skladbám, podcastům a audioknihám.	Spotify
Spyware	Typ malwaru (viz malware), program, který se vkrade do operačního systému uživatele, aniž by potřeboval z jeho strany nějaký souhlas a následně špehuje aktivitu uživatele.	Správa sítě
Streaming / streamování	Streaming (z anglického stream – proud) je technologie kontinuálního přenosu audiovizuálního sdělení mezi zdrojem a koncovým uživatelem pomocí datového proudu. V současné době se streamingu využívá především pro přenášení audiovizuálních sdělení po internetu (webcasting). Jde o přenos v aktuálním čase, ale ze streamů často vznikají i záznamy, které je možné zhlédnout zpětně.	Seznam.cz
Strojové učení	Podoblast umělé inteligence (viz AI), zabývá se algoritmy a technikami, které umožňují počítačovému systému „učit se“, zlepšují svůj výkon v dané úloze na základě narůstajících zkušeností nebo objemu dat.	Wikipedie
Sugar dating / Sugaring	Sugar dating je druh platonického, romantického či sexuálního vztahu, ve kterém je zásadní velká finanční nerovnováha a výměna služeb za peníze. Movitější z této dvojice (typicky starší muž) je označován jako sugar daddy, a ten platí své sugar baby (typicky mladší dívce) za to, že s ním tráví čas.	Wikipedie
Surface web („povrchový“ web)	Do této kategorie se řadí stránky, které můžete vyhledat běžným vyhledávačem jako je například Google a Seznam. Každý vyhledávač má svoje roboty, kteří projíždějí webové stránky a uživatelům je dle určitých parametrů zobrazí při zadání klíčového slova ve vyhledávání. V celkovém objemu webových stránek tvoří Surface web přibližně 4 %. Ostatních 96 % je zastoupenou Deep webem (viz Deep web) a Dark webem (viz Dark web).	Surface web

SZ = soukromá zpráva	Zpráva, kterou si uživatelé vyměňují v soukromé konverzaci. Občas označováno jako DM – zkratka anglického direct messege.	IT SLOVNÍK.cz	
Tag	Označení konkrétního tématu příspěvku/člověka u příspěvku na soc. sítích.	IT SLOVNÍK.cz	
Technorealismus	Vyvážený a realistický postoj k tomu, jaké mají digitální technologie rizika a přínosy.	Jules a Jim	
TikTok	Mobilní aplikace a sociální síť určená primárně pro sdílení krátkých videí. V současnosti jedna z nejvíce kontroverzních sítí z hlediska bezpečnosti a návykovosti.	Wikipedie	Video o hrozbách TikToku
Tinder	Mobilní aplikace pro on-line seznamování.	IT SLOVNÍK.cz	
Touch ID	Touch ID je název technologie, která rozeznává otisky prstů a funguje jako zámek pro otevření telefonu, tabletu nebo notebooku, ověření internetové platby atp.	Vodafone	
Toxicita/toxický/toxic	Různé projevy agresivního, ubližujícího, nežádoucího chování na internetu. Tedy chování, jehož důsledky jsou pro někoho zraňující či obtěžující.	Eurozprávy	
Trojský kůň	Typ malwaru (viz malware), jedná se o skrytou část programu nebo aplikace, která má v pozadí tajně provozovat svou sabotující čili škodlivou činnost.	Správa sítě	
Trolling	Úmyslné směřování komunikace ke konfliktu, provokování, jehož cílem je dělat naschvály a vzbudit u druhé provokované strany silné emoce a vyvolat nějakou reakci. Častý fenomén v internetových diskusích či digitálních hrách. Troll často s názorem vnitřně sám nesouzní, ale své názory uzpůsobuje tak, aby vzbudily co největší pobouření, šok, nechuť atp.	IT SLOVNÍK.czt	
UI design (design uživatelského rozhraní)	Proces návrhu systému zaměřující se na jednoduchost a efektivnost, řeší technické aspekty designu.	Wikipedie	

Unfollow	Přestat sledovat někoho na sociálních sítích, nebo si ho odebrat z přátel.	Trex
UX design = user experience design	Proces rozhodnutí o konkrétním návrhu aplikace či služby tak, aby bylo její používání pro uživatele co nejpohodlnější a nejsnadnější. Návrh designu se řídí výzkumem, analýzou dat a výsledky uživatelského testování. Zaměřuje se na uživatelskou použitelnost a užitečnost.	Wikipedie
V Síti	Dokumentární film, který otevírá téma zneužívání dětí na internetu a tematizuje tzv. kybergrooming (viz kybergrooming).	Vsitifilm.cz
Velryba	V internetovém slangu je „velryba“ někdo, kdo soustavně utrácí obrovské množství peněz za jednu nebo více online transakcí (např. ve videohrách, za kryptoměnu atp.).	Technoglitz
VPN = Virtual Private Network (virtuální soukromá síť)	Chrání připojení při používání internetu. Umožňuje soukromé prohlížení, skrývá vaši IP adresu a zvyšuje pravděpodobnost, že vás poskytovatel internetových služeb nebude moci sledovat.	Váš hosting
VR = virtuální realita	Digitální prostředí, které vytváří iluzi fyzického světa (např. pomocí speciálních brýlí). Lidé se v něm mohou pohybovat a realizovat nejrůznější úkony, podobně jako například v počítačových hrách.	Vodafone
Webcam trolling	Druh podvodu, při němž útočník používá k oklamání oběti podvržený videozáznam (vytvořený např. pomocí deep fake – viz deep fake), který oběť považuje za reálný obraz z webkamery.	E-Bezpečí
Wellbeing	Nejvýstěžnější definicí pojmu je „celkové zdraví“, tedy mentální, psychické, fyzické. Wellbeing není trvalý stav pohody nebo spokojenosti, ale spíše proces vlastního rozvoje, kterým člověk v rámci podmínek dosahuje celkového zdraví, naplnění svého potenciálu, blízkosti s druhými a může tudíž nabývat rámcově spokojenosti se sebou a se svým životem.	Psychology Today

Autoři kurzů

jules a jim

EDUC A) SOFT

Projekt finančně podpořili

www.julesajim.cz

www.facebook.com/julesajim